

- Література.** 1. *Дубасенюк О. А.* Цільові орієнтири технології формування основ виховної майстерності майбутніх педагогів // Нові технології навчання: Збірник наукових праць./ Інститут інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України; Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки. – Вінниця-Київ, 2014. – С. 20 – 25. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/16780/1/1.2.pdf>.
2. *Зязюн І. А.* Філософія педагогічної якості в системі неперервної освіти. С. 1. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/12081306.pdf>.
3. *Осипенко С. М.* Андрагогіка – педагогічна галузь та її роль в процесі гуманізації суспільства. Режим доступу: http://dpldnr.at.ua/publ/andragogika_pedagogichna_galuz_ta_jiji_rol_v_procesi_gumanizaciji_suspilstva/1-1-0-3.
4. *Сорочан Т.* Професійна діяльність андрагогів: сучасний погляд Директор школи, ліцею, гімназії. – 2008. – №4. – С.27 – 32. Режим доступу: <https://core.ac.uk/download/pdf/77240803.pdf>

УДК 37.014.53

Огієнко О.

м. Київ, Україна

РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ: ДОСВІД РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

Постановка проблеми. Глобалізаційні процеси, що відбуваються у сучасному світі, стають каталізатором трансформації систем вищої освіти у країнах Європи, США і Канади, зумовлюючи інтеграцію та гармонізацію національних освітніх систем. Водночас існують й внутрішні чинники - особливості історичного та економічного розвитку, національні традиції тощо. Тому реформування національних систем вищої освіти повинне

враховувати не тільки вітчизняний досвід та кращі здобутки світової освітньої практики, а й існуючі тенденції в освіті.

Мета статті: окреслення тенденцій реформування вищої освіти у розвинених країнах Європейського Союзу та Північної Америки.

Виклад основного матеріалу і результати. Заакцентуємо на тому, що виокремлення й врахування тенденцій розвитку та реформування вищої освіти дає основу для її прогнозування і доцільного оновлення, підвищення рівня цілісності, системного управління, подолання емпіризму в педагогічній науці і практиці. Тенденції мають прогностичний характер, що дозволяє окреслювати подальші перспективи розвитку систем вищої освіти у світовому вимірі.

У розвитку європейських систем вищої освіти виокремлюють тенденцію існування двох моделей вищої освіти: унітарної та бінарної. За унітарною моделлю вища освіта здійснюється в університетах чи інститутах університетського типу (незначний відсоток), які пропонують як загальні академічні ступені, так і професійно орієнтовані програми різної тривалості і рівня (системи вищої освіти Італії, Іспанії, Австрії, Фінляндії, Швеції). Бінарна, або подвійна, система відрізняється наявністю традиційного університетського та неуніверситетського секторів вищої освіти. Бінарна модель системи вищої освіти притаманна Бельгії, Великій Британії, Греції, Данії, Ірландії, Нідерландам, Норвегії, Німеччині, Франції, Швейцарії та ряд інших.

За американською тенденцією, американські вищі навчальні заклади поділяються на три типи: університет, чотирьохрічні та дворічні коледжі, головною відмінною ознакою яких є наявність чи відсутність науково-дослідних програм і програм аспірантури.

До провідних тенденцій, які притаманні американській системі вищої освіти відносимо: розширення соціального партнерства вищих навчальних закладів із соціальною інфраструктурою; орієнтація на

постійне покращення якості освіти; відповідність професорсько-викладацького складу вимогам до якості підготовки фахівців; практико-орієнтованість вищої освіти; реалізація комплексного оцінювання якості освіти. У зв'язку з цим визначальною стає концепція навчання, що засновано на компетенція, за якої пропонується вимірювати якість освіти у відповідності до ступенів досягнення студентами таких цілей: розвиток навичок ефективного спілкування; вдосконалення аналітичних здібностей; досягнення розуміння взаємодії між особистістю і навколишнім середовищем; розвиток усвідомленості та розуміння сучасного світу тощо.

Нова освітня модель вищої освіти базується на концепції неперервної освіти чи освіти впродовж життя, принципах інтеграції і мобільності, відрізняється акцентуванням на само актуалізації особистості, яка спрямована на усвідомлення нею власної значущості, розкриття здібностей, визнання своєї неповторності та унікальності.

ЮНЕСКО вважає спільними тенденціями розвитку систем вищої освіти: кількісне зростання контингенту студентів; збереження нерівності на міждержавному та міжрегіональному рівнях стосовно доступу до освіти; диверсифікація структур і форм освіти; фінансові труднощі у діяльності закладів освіти.

Відзначимо таку тенденцію світовою вищої освіти як диверсифікація структур вищої освіти, що відбувається паралельно з диверсифікацією ступенів і кваліфікацій, які видаються різними закладами освіти; тенденцію удосконалення і розширення «короткої і професіоналізованої» вищої освіти. Існує відмінність між структурою «континентального європейського» ступеня з досить довгим академічно інтегрованим навчанням та структурою «англо-американського» університетського ступеня з коротшим за тривалістю навчанням на отримання першого ступеня та розмаїттям післябакалаврських студій, що частково базуються на модульній системі. Якщо в одних країнах (Данія, Фінляндія, Італія, Португалія) типи ступенів коротшого циклу впроваджуються у національну структуру ступенів, то в

НАУКОВА ШКОЛА АКАДЕМІКА ІВАНА ЗЯЗЮНА У ПРАЦЯХ ЙОГО СОРАТНИКІВ ТА УЧНІВ
інших країнах (Німеччина, Нідерланди) така система існує поряд із традиційною ступеневою структурою.

Більшість навчальних закладів вищої освіти пропонують професійно орієнтовані програми навчання паралельно з університетським сектором, що мають на меті запропонувати професійно орієнтовані та економічно вигідні типи освіти для задоволення потреб ринку праці; забезпечити потреби зростаючої кількості вступників без істотного збільшення урядових витрат на вищу освіту; запропонувати передусім програми, орієнтовані на викладання, в яких частково використовуватимуться дослідження прикладного характеру; поновлення та покращення вже існуючої професійно орієнтованої освіти.

Висновки. Домінантою сучасної парадигми вищої освіти в загальносвітовому та національному контекстах стає орієнтація на підготовку, спрямовану на творче самоствердження, саморозвиток та самореалізацію протягом життя, забезпечення конкурентоспроможності фахівців, а основними спільними тенденціями розвитку і реформування вищої освіти в країнах Європи, США і Канади є: масовість (перетворення елітарної вищої освіти на загальну, кількісне зростання контингенту студентів), комерціалізація, структурна перебудова системи вищої освіти (запровадження триступеневої освіти, де кожен ступінь є відносно самостійним); неперервність, мобільність; диверсифікація (ускладнення структури та урізноманітнення мережі вищих навчальних закладів), форм тощо); професіоналізація освіти; підвищення фундаментальності; інтегрування з наукою та виробництвом; збільшення та зростання ролі недержавної вищої освіти; удосконалення управління та фінансування вищої освіти; розширення соціального партнерства; акцентування на забезпеченні якості освіти; інтернаціоналізація; розробка механізмів щодо інтеграційних процесів у галузі вищої освіти.

Перспективи подальших розробок вбачаємо у дослідженні інноваційного впливу інформаційно-комунікативних технологій на реформування вищої освіти у розвинених країнах та Україні.